

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Волохова І.С.

“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування» за магістерською програмою професійного
спрямування «Фіскальне та митне адміністрування» на

тему:

«ПОДАТКОВИЙ АУДИТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Виконавець

студент факультету фінансів та банківської
справи

Проворський Владислав Ігорович

Науковий керівник

К.е.н., доцент

Дубовик Ольга Юхимівна

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Проворський В.І. «Податковий аудит суб'єктів господарювання»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного спрямування «Фіскальне та митне адміністрування»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2019

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – податковий аудит суб'єктів господарювання.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти податкового аудиту та аудиторської діяльності. Визначено сутність та особливості податкового аудиту в Україні. Розглянуто роль суб'єктів господарювання для аудиту; визначено рівень розвитку аудиторської діяльності. Проаналізовано нормативно-правову базу податкового аудиту суб'єктів господарювання. Дано оцінку ефективності податкового аудиту суб'єктів господарювання в державі. Проаналізовано зарубіжний досвід аудиторської діяльності.

Запропоновано шляхи впровадження зарубіжного досвіду у вітчизняну економіку.

Ключові слова: аудит, аудиторська діяльність, аудиторські послуги, підприємництво, податковий аудит, суб'єкти господарювання, суб'єкт аудиторської діяльності.

ANNOTATION

Provorskyi V. " Tax audit of business entities"

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty "Finance, banking and insurance" under the master's program "Fiscal and customs administration", Odessa National Economics University Odessa, 2019.

Thesis consists of three chapters. Object of study – tax audit of economic entities. Diploma thesis deals with theoretical aspects of tax audit and auditing. The essence and features of tax audit in Ukraine are determined. The role of business entities in auditing is considered; the level of audit activity development is determined. The legal framework of tax audit of economic entities is analyzed. The efficiency of tax audit of economic entities in the country is evaluated. Foreign audit experience is analyzed.

The ways of introduction of foreign experience in the domestic economy are suggested.

Key words: audit, audit activity, audit services, entrepreneurship, tax audit, economic entities, audited entity.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
Теоретичні основи податкового аудиту суб'єктів господарювання	5
1.1.Сутність податкового аудиту	5
1.2.Класифікація податкового аудиту та його принципи	13
1.3. Нормативно-правове забезпечення у сфері податкового аудиту та основи його організації	22
РОЗДІЛ 2	
Дослідження податкового аудиту в Україні	30
2.1. Моніторинг аудиторської діяльності	30
2.2. Моніторинг ринку аудиторських послуг.....	40
2.3.Оцінка ефективності податкового регулювання інвестиційної діяльності.....	49
РОЗДІЛ 3 Вектори удосконалення податкового аудиту	57
3.1. Закордонний досвід аудиторської діяльності	57
3.2. Напрями удосконалення аудиторської діяльності.....	70
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасне положення національної економіки та низька фінансова стійкість підприємств ставить перед нами питання необхідності стимулювання аудиторської діяльності учасників ринку, котре має змогу стати значним фактором економічного росту, досягнення успіху у соціальній сфері, становлення конкурентоздатності вітчизняної продукції на міжнародному ринку.

Відмітимо, власні людські ресурси підприємств у більшості випадків є недостатніми для забезпечення їх ефективного функціонування та розкриття фінансового й промислового потенціалу. Потужним інструментом розглядаються послуги, що надаються суб'єктами аудиторської діяльності.

Всі суб'єкти підприємницької діяльності зважають на прибутковість бізнесу, а тому все більше набувають актуальності питання оптимізації власних ресурсів з метою їх більш ефективного використання.

Приоритетним напрямком державної політики має бути створення сприятливого середовища для розвитку податкового аудиту, адже лєвова частка спорів мають податковий характер.

Вирішення цих проблем потребує дослідження зарубіжного досвіду з метою налагодження роботи аудиторських фірм, аудиторів на підприємствах та успішного його впровадження у вітчизняну практику.

Об'єктом дослідження є податковий аудит суб'єктів господарювання.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади податкового аудиту суб'єктів господарювання в умовах розвитку економіки України.

Методи дослідження. Дослідження теоретичних засад податкового аудиту здійснювалося за допомогою історичного методу, узагальнення, аналізу, синтезу, систематизації. Дослідження практичних засад податкового аудиту здійснювалося на основі аналізу абсолютних і відносних величин, синтезу, методів групування.

Дослідження напрямів удосконалення аудиторської діяльності в Україні базувалося на методах узагальнення, порівняння.

Теоретичною базою дослідження є методичні та прикладні аспекти аудиторської діяльності, що досліджувалися такими вченими: Л. Баранова, П. Баранцев, М. Білуха, О. А. Луговкіна, Ф. Бутинець, І. А. Бажин, Н. Виговська, А. Гончарук, З. Гуцайлюк, З. Думко, С. Ільїна, М. Колос, З. Манієва, В. Пархоменко, В. Рудницький, Б. Усач, М. Щирба, Л. Янчева, А. Арекс, Дж. Лоббек, І. Є. Риженко, О. І. Малишкін, Т. О. Меліхова, О. А. Петрик, А. Д. Шеремет, В. П. Суйц.

Інформаційно-аналітична база дослідження складається з: офіційні дані Державної фіскальної служби України; офіційні дані Державної служби статистики України; офіційні дані Державної казначейської служби України; офіційні дані Аудиторської палати України; нормативно-правові акти, що регулюють законодавство у сфері аудиту та аудиторської діяльності; наукова та періодична література за тематикою дослідження.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних основ та надання рекомендацій з приводу підвищення ефективності податкового аудиту в Україні.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- розкрити сутність, роль аудиту та його необхідність для економіки держави в цілому;
- з'ясувати сутність податкового аудиту суб'єктів господарювання з метою роз'яснення його цілей, завдань та інструментів;
- розглянути принципи податкового аудиту;
- дослідити законодавство у сфері аудиторської діяльності;
- проаналізувати сучасний стан і тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні;
- здійснити моніторинг ринку аудиторських послуг в Україні;

- проаналізувати практику надання аудиторських послуг;
- дослідити зарубіжний досвід;
- запропонувати та охарактеризувати методики , що можуть бути впроваджені в Україні;
- дати оцінку результативності аудиторської діяльності в Україні .

Враховуючи всі особливості формування саморегулюючих організацій варто зазначити, що вони підпадають під значну частину вимог Директиви 2006/43/ЄС стосовно системи суспільного нагляду. Прийняття у 2008 році Росією нового Закону “Про аудиторську діяльність” та перехід до нової системи формування контролю якості аудиторських послуг стало значним кроком у розвитку російського аудиту. На наш погляд, це все лише сприятиме покращенню якості самого аудиту. Звичайно організована Росією система контролю якості не є досконалою, але в процесі практичних напрацювань завжди виникає можливість виявлення та усунення недоліків.

Слід також звернути увагу на деякі факти що стосуються аудиторської діяльності країн, що описані нижче.

У Данії аудиторів призначають акціонери на щорічних загальних зборах. Аудитори мають право надавати професійні послуги конкретній організації аж до наступних зборів. Обмежень на кількість призначень аудиторської фірми для проведення перевірки однієї організації не існує. У аудиторському звіті необхідно вказати, що бухгалтерські звіти організації-клієнта пройшли через аудиторський контроль і відповідають вимогам закону. У звіті, наданому не атестованим фахівцем, може бути вказано, що не було можливості для проведення перевірки атестованим аудитором.

В Швеції основною метою аудиту є перевірка фінансової звітності підприємств, компаній, банків, організацій. Органами, які регулюють аудиторську діяльність та готують аудиторські кадри є:

- Комісія з аудиторської діяльності
- Шведська спілка аудиторів

Основне призначення аудиту в Іспанії – надати висновок фахівця про те, чи забезпечує бухгалтерська звітність, що надається, “дійсне і неупереджене уявлення” про загальний і фінансовий стан компанії і чи відображає вона дійсний її прибуток та зміну фондів за звітний період відповідно до встановлених норм. Аудитор повинен також перевірити чи звіт керівників компанії не розходиться з даними бухгалтерської звітності.

ВИСНОВКИ

В ході дослідження було розглянуто широкий спектр трактувань поняття “податковий аудит” що дозволило сформулювати такі висновки.

Незважаючи на стрімке поширення податкового аудиту у вітчизняній практиці фінансового контролю, на сучасному етапі не існує єдиного наукового ставлення щодо його визначення. Ряд дослідників відносять податковий аудит до державного податкового контролю та визначають його тільки як податкові перевірки платників податків, інші – доповнюють зміст такими компетенціями, як аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків та консультування.

Доведено, що основоположні принципи аудиту найбільш повно розкривають його сутність. Запропоновані методологічні принципи внутрішнього аудиту, що складаються з принципів професійної етики та принципів організації внутрішнього аудиту, мають практичну спрямованість і характеризують внутрішній аудит як діяльність.

На законодавчому рівні аудит набув великого розвитку як у державній сфері, так і у приватному секторі. Однак, він ще потребує ґрунтовних наукових розробок з подальшим закріпленням їх у правових актах.

Податковий аудит відіграє важливу роль в діяльності всіх без винятку учасників господарського процесу незалежно від форм власності. Він забезпечує отримання всіма користувачами достовірної інформації про діяльність господарюючих суб’єктів.

За допомогою аналізу виділено ряд проблем, які опосередковано перешкоджають розвитку аудиторської діяльності в Україні: зменшення обсягів виробництва національних підприємств та зменшення їх кількості, що супроводжуються скороченням робочих місць через нестабільну ситуацію в країні та високий рівень інфляції; надання податкових пільг, які в своїй більшості згубно впливають на ефективність роботи підприємств; неефективна податкова політика,

що викликає явище ухилення від сплати податків та диспропорції у розподілі податкового навантаження.

Аргументовано, що переважна більшість спорів, що перебувають на розгляді в адміністративних судах різних інстанцій, - податкові спори.

Основними заходами щодо встановлення позитивної тенденції вирішення судових справ на користь органів ДФС, є аналіз та врахування системної практики Верховного Суду під час формування доказової бази при реалізації функціональних повноважень.

Для платника податків досудове врегулювання податкового спору в більшості випадків є правом, для податкового органу - обов'язком. Проведений аналіз показав, що підвищення ефективності досудового врегулювання податкових суперечок може сприяти більш чіткому нормативному закріпленню процедур оскарження актів податкових органів, дій їх посадових осіб, ініційованих платником податків.

Головною умовою реалізації зарубіжного досвіду є інтерес з боку суб'єктів господарювання, які, на жаль, не бажають або не здатні забезпечувати проведення регулярних аудиторських перевірок.

Проведене дослідження дає підстави говорити про те, що тільки комплексна та цілісна система заходів, яка буде спрямована на розвиток аудиту та здійснення аудиторської діяльності в Україні з врахуванням вимог законодавства України та міжнародних стандартів, сприятиме запровадженню удосконаленої системи аудиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрющенко І. Є. Міжнародний досвід організації податкового адміністрування : навч. посібник / І. Є. Андрющенко – Запоріжжя: Запорізький національний технічний університет, 2015.
2. Антонюк О. Р. Методологія та організація процесу виконання аудиторських послуг: Автореферат, Житомир - 2019.
3. Анфіногентова Н.Й. Аналіз контрольноперевірочної роботи державної податкової служби України / Н.Й. Анфіногентова. - Вісник соціальноекономічних досліджень : збірник наукових праць, - 2016 – С. 22-27.
4. Артюх О. В. Податковий аудит у системі фінансового контролю : теорія , методологія та організація : Автореферат, Одеса - 2019.
5. Аудит оподаткування підприємств : навч. посіб. Петрик О. А. / Т. І. Єфименко . – Київ : ДННУ , 2016. – 352 с.
6. Аудиторский словарь. С. М. Бычкова, ред. В. Я. Соколова. – Москва : Финансы и статистика, – 2015 – 192 с.
7. Аудит. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту Немченко В. В. :Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 540 с.
8. Бардаш С. В. Методологія і організація системи економічного превентивного контролю в Україні : дис. / С. В. Бардаш. – К., 2015. – 558 с
9. Бізнес і підприємство . Сучасний стан і тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні / О.В. Томчук. – Київ : КНУ ім. Т.Ш. – 2017, С. 27-21.

10. Білоус І.В. Значення податкових важелів в системі заходів активізації розвитку вітчизняної економіки / І.В. Білоус . – Київ, 2014 – С. 127-130
11. Буковинська бібліотека : науково-практичний журнал , [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/>
12. Бухгалтерський облік та оподаткування: навч. посібн. / Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2015.
13. Василенко С. В. Зарубіжний досвід равового регулювання податкового контролю /С. В. Василенко // Науковий вісник ужгородського національного університету / - 2017.
14. Внутрішній аудит : навчальний посібник / Ю. Б. Слободяник. – Суми : «Фабрика друку», 2018. – 248 с.
15. Воїнова Т.С. Становлення теоретичних засад податкового аудиту в Україні : Автореферат / Т.С. Воїнова. Бизнес Информ. - 2019.
16. “Дебет-Кредит” Український фінансово-бухгалтерський портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.dtkr.ua/tags/audit>
17. Дик А. М. Соціально-економічні важелі забезпечення полівекторного розвитку підприємств : тези доповідей / А. М. Дик. - Львів, 2016.
18. Дорошенко О.О. Сертифікація аудиторів в Україні та світі: вплив на інформаційне забезпечення менеджменту державних і приватних фінансів : стаття / О.О. Дорошенко. - Київ, 2017.
19. Європейський інститут державного управління та аудиту :Навч. посіб.- Київ: «Кафедра», 2014.
20. Закон України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність” від 21.12.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19/page>
21. Звіт ТОВ "КПМГ-Україна" за 2018 рік , [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://lhs.net.ua/wpcontent/uploads/woocommerce_uploads/2018/03/Statystyka-podatkovykh-sporiv_kruhlyi-stil_29-52018.pdf

22. Звіт про прозорість “КПМГ АУДИТ” за 2019 рік , [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2019/04/TransparencyReport_2019_JSC-KPMG-Audit.pdf
23. Малащенко В. Економічна безпека підприємства як чинник ефективного корпоративного управління : Науковий вісник - 2014 .
24. Мартинюк Т. Б. Інформаційні технології обліку і контролю розрахунків за податками та платежами в установах державного сектору : навч. посібник - Тернопіль – 2017.
25. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2015 р. / Пер. з англ. — К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, 2016, частина 1. — 1249 с.
26. Мних Є. В. Державний фінансовий аудит: методологія та організація : монографія / Є. В. Мних Київ, 2015.
27. Михайленко О.Г. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: підручник / О.Г. Михайленко. - м. Кіровоград, 2014.
28. Офіційний сайт Аудиторської палати України, [Електронний ресурс]. –Режим доступу:<https://www.apu.com.ua/2018/09/29/%d0%b7%d0%b2%d1%96%d1%82%d0%bd%d1%96%d1%81%d1%82%d1%8c/>
29. Офіційний сайт Державної служби статистики України, [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
30. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України, [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
31. Офіційний сайт Державної казначейської служби України, [Електронний ресурс].
–Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
32. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України, [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
33. Офіційний сайт палати аудиторів та бухгалтерів України , [Електронний ресурс].
–Режим доступу: <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr/novyny-pabu>

34. Петрик О.А. Роль аудиту на сучасному етапі розвитку економіки України / О.А. Петрик // Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю і аналізу в розвитку економічної науки і практики - Київ. : КНЕУ, 2014.
35. Податковий аудит як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства, Надія Кульчицька, Тетяна Яковець : ТНЕУ , 2017
36. Пугаченко О. Б. Діяльність податкових органів у зарубіжних країнах : наук. посіб. – Київ : КНТУ – 2012.
37. Пушкар М. С. Проблеми і перспективи розвитку аудиту в Україні: Монографія ,Тернопіль – 2016.
38. Рішення аудиторської палати України від 01.11.2012 № 260/6 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до Міжнародних стандартів аудиту” ,
[Електроннийресурс].–Режим доступу:https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr_02230
39. Роль аудиту у підвищенні ефективності податкового адміністрування в Україні , Щербакова Н. А., Київ: ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», 2014.
40. Рядська В.В. Аудит в системі економічних відносин України: сучасний стан та концепція розвитку: монографія / В.В. Рядська. – Чернігів , 2014. - 472 с.
41. Статистичний збірник “Аналіз статистичних показників розвитку підприємництва в Україні”, [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://platform-msb.org/analiz-statystychnyh-pokaznykiv-rozvytku-pidpryyemnytstva-v-ukrayini-u2015-rotsi/>
42. Т. О. Каменська, О. Е. Лубенченко. Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту – 2016 .
43. Шульга Н. М. Аудит у зарубіжних країнах: конспект лекцій - Харків : ХНЕУ-2018.
44. Яренко Г. Г. Структура та організація роботи податкових органів у зарубіжних країнах , Київ – 2014.